

Izhaja vsak dan ob 3^h pop.
razen nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina:

za Ljubljano	Din 10.—
po pošti	12.—
za inozemstvo	22.—

Oglasi po tarifu.

LJUDSKI DNEVNIK

Glasi Narodne Ljudske Stranke.

Nefrankiranih pisem

ne sprejemamo. — Pismenin vprašanjem je treba priložiti znamko za odgovor.

Poštno čekovni račun št. 13235.

Uredništvo: Breg, 12. II. nadst. Telefon št. 119.

Uprava: Sodna ulica št. 5. Telefon št. 423.

ČIČERIN IN VENZELOS.

Pod tem naslovom prinaša Sofijski dnevnik „L' Echo de Bulgarie“ tale uvodnik:

Nismo mi, temveč rimska „Tribuna“, ki veže ti dve imeni in zatrjuje, da sta prava zmagačca v Lausanni Čičerin in Venzelos. „Tribuna“ izraža prepričanje, da sta ta dva šefa delegacij s svojimi spletkami kriva, da se je mirov. konferenca razbila.

Res je za oba revolucionarna režima, ki jih reprezentirata ta dva državnik, mir po dejanskih okoliščinah najbolj nezaželjeni dogodek, kajti on bi napravil konec stanju stvari, od katerega stanja oba režima računata, da jima bo prinesel dobiček.

Znano je, da zajema boljše življenje svoje življensko silo v evropski zmedli. Pariška mirovna pogajanja so utrdila sovjetski režim in od tedaj mu je vsaka zabloda zapadne politike dala novih rednih sokov. Ta režim gotovo ne bi trajal nad pet let, ako ne bi bil dobil nepričakovanih in neprostovoljnih zaveznicov na strani najzagrizenjših sovražnikov. Skoraj se lahko reče, da skrivne moči, ki navdihujejo politiko zapadnih sil, nadejajo delo za boljše življenje. Le-ta torej ne more hoteti miru. Pač pa ima interes, da v območju svojega neposrednega vpliva, v tem evropskem Orientu, razruvanem po neprestanih vojnah, skuša vzdrževati kaotično stanje, ki je najbolj ugodno njegovim subverzivnim manevrom. Da to dosežejo, uporabljajo sovjeti vsa sredstva, ki so v njihovi moči. Zdaj se delajo, kakor da jemljejo v zaščito male narode, ki jih tlači krivična mirovna pogodba, zdaj podpirajo ultranacionalna stremjenja narodov, ki se borijo za svojo neodvisnost, in store vse, da vžigajo njihovo neodjenljivost. Skratka, glede velikih mednarodnih problemov se delajo, kakor da slede veliki narodni in gospodarski tradiciji svojih dežel, zato da lažje ovirajo tiste, ki se zadovoljujejo s kompromisi. Veliki cilj njihove mednarodne delavnosti je, utrditi, če ne celo povečati kaos, iz katerega vstanejo nekoč. — kakor upajo, — podružnice njihove revolucionarne države.

Revolucionarni režim grški pa tudi noče mira na Vzhodu. Mir, ki bi kljub gotovim nesigurnim pridobitvam značilno potrditev grških izgub, bi vzel vso upravičenost obstanka vlade, ki jo je postavil vojaški državni prevrat. Mir bi postavil to vlado pred ogromne notranje probleme, ki se jim vlada skuša seveda izogniti. Resnično je lažje reorganizirati demobilizirano armado in ji vdahniti novo bojevitost, nego lotiti se pogumno problemov, ki so vsled zamotanosti neresljivi.

Toda boj je odločevala druga želja. Dokler namreč ni podpisan mir, vzhodna Tracija za Grško ni izgubljena. Tako je vsaj enodušno mnenje grškega tiska. Pod vplivom svoje revolucionarne vlade misli grško javno mnenje, da bo velika narodna nezgoda v Mali Aziji zapečateni šele takrat, ko bo podpisan mir. Zato je povsem naravno, da si iz tega razloga ne želi miru.

Res je, da sta v Lausanni Čičerin in Venzelos delovala na nasprotnih poljih, toda njuna akcija je bila konvergentna. Njuna metoda je bila gotovo intriga, ki skuša okrepi neod-

jenljivost in neprikrajšanost; njun smoter pa je bil — razbiti konferenco.

Lahko si čestitata, da sta imela uspeh. Čičerin in Venzelos sta pravzaprav lausanska zmagačca. In premaganec v tej bitki, kakor tudi v vseh diplomatskih bitkah, ki so se bile v zadnjih štirih letih v Evropi, je — mir, ta nesrečni mir, ki zaradi njega izginejo vse mednarodne konference kakor varljiva fata morgana.

Gorenja izvajanja niso zanimiva le sama na sebi, temveč tudi radi tega, ker jih je prinesla rimska „Tribuna“ in jih je posnel tudi bolgarski, francoski pisani in za inozemstvo namenjeni dnevnik „L' Echo de Bulgarie“. Kajti ne samo sovjetska Rusija in Grška — da ne govorimo o Turški, za katero stoji Rusija — imata interes na tem, da se orientski mir na lausanski konferenci ni sklenil, temveč tudi Italija, morda edina v antanti, ima dobiček od tega, da se je mirovna konferenca v Lausanni razšla. Italija sploh ljubi neurejene odnose, posebno tam, kjer se čuti močnejšo. To čuti zlasti Jugoslavija dovolj dolgo in dobro. Italija poudarja svoje interese v Levantu in hoče imeti zase otočje z grškim prebivalstvom, Dodekanez, ki ga ima tudi zasedenega. To otočje ji je bilo tudi v načrtu lausanske mirovne pogodbe, ki je Turki (seveda ne zaradi tega) niso hoteli podpisati. Ako se torej vojna med Turčijo in Grčijo obnovi, je to otočje za Italijo, pa naj zmaga potem Grška ali Turška, če že ne popolnoma izgubljeno, pa so vsaj njene pravice v Levantu precej prikrajšane. Ali pride do vojne ali ne, se ne more prorokovati. Gotovo pa je, da se mora vprašanje bližnjega Vzhoda na kak način rešiti. Da se Turčija ne bo udala, je jasno, ker stoji za njo sovjetska Rusija, ki ima v Aziji večjo politično moč, kakor jo je kdaj imela carska Rusija.

Istotako je za Bolgarijo ugodno, da mir v Lausanni ni bil sklenjen. Člen 48. neuillyske mirovne pogodbe govori o gospodarskem izhodu Bolgarske na Dedeagač. Toda zaledje nima od svojega pristanišča nikake koristi, ako ga ne veže z njim železnica, ki teče po lastnem ozemlju. Najboljši dokaz zato je, da je Jugoslovanska vlada morala načeti vprašanje revizije konvencije z Grško radi solunskega pristanišča. Uvidelo se je, da zaledje Jugoslavije nima nikake koristi od svojega pristanišča na grškem ozemlju in pod grško upravo. Prav tako tudi Dedeagač brez Bolgarije ne velja nič ne glede na to, da bi bilo treba tu pristanišče šele zgraditi, in to na grškem ozemlju, za kar bi pa Bolgarija potrebovala milijone in milijone, a zaslužek od tega pristanišča bi imeli Grki, od tranzita pa železniška družba „Junction“, ki eksploatira železnico na Dedeagač. Bolgari so v Lausanni prosili, da se jim da vsaj 4 km zemljišča ob progi, četudi pod kontrolo Zveze narodov ali pa, da se progta nevtralizira. Zavezniki pa so jim ponudili samo tri kvadratne kilometre zemljišča v Dedeagaču za 99 let v zakup. Železniška progta pa bi bila samo demilitarizirana, torej brez grške vojske, uprava in policija pa bi ostali grški, eksploatacija bi imela družba „Junction“, tranzitni zaslužek pa Grki in Judje. Zato se je Bolgarska odločila, da ostane rajši brez pristanišča, čeprav ji je zajamčeno,

in da počaka boljše priložnosti za rešitev tega svojega življenskega vprašanja.

Ta priložnost pa je sedaj morebiti blizu, kajti Bolgarska lahko pri oboroženem ali diplomatičnem reševanju spora na bližnjem Vzhodu, zlasti glede Tracije, s primernim zadržanjem in morda tudi s pomočjo Ju-

goslavije doseže od ene ali druge strani to, česar v Lausanni ni mogla doseči, namreč zvezo z Egejskim morjem po lastnem teritoriju do lastnega pristanišča.

Torej tudi v interesu Bolgarije je bilo, da se v Lausanni mir na podlagi sedanjega stanja stvari ni sklenil.

Nadaljne francoske represalije v Poruhrju.

PROTESTNI ŠTRAJK. ODREDBE FRANCOZOV.

Berlin, 15. febr. (Izv.) V Essenu se je pričela danes dopoldne protestna stavka mestnih nastavljenec in delavcev radi aretacije župana. Stavki se je pridružil tudi ves trgovski svet. Vse trgovine in uradi so bili zaprti, okna so bila zastarta. Tuje se radi tega niso mogli oskrbeti z jedili. Kakih 20 francoskih častnikov je došlo v kuhinjo »Vereinshausa«, kjer so se polastili pripravljenih jedil za hotelirjevo družino in nastavljence. Skoro ob istem času so francoski vojniki zasedli podružnico državne banke. Popoldne so hodile številne patrulje po mestnih ulicah. Mestno liho je vojaštvo obkolo in zasedlo. Večje število francoskih vojakov je vdrlo tudi v gledališče, pred katero so postavili dve straži.

ODPOR RUDARJEV. NOVA ARETACIJA.

Berlin, 15. febr. (Izv.) Francozi so v Essenu zasedli rudnik Prosper II, ker jim ni bil dobavljen zahtevani premog. Nato so rudarji z delom prenehali. Rudarji rudnikov Rheinbaben in Vereinigte Welheim so se pridružili. Sindikus Essenske zveze detajlistov je bil danes aretirani radi sklepa malih obrtnikov, da ne prodajo Francozom ničesar.

NEMCI PRETEPLI FRANCO-SKEGA ČASTNIKA.

Berlin, 15. febr. (Izv.) V Gelsenkirchnu se je pripetil nov dogodek. Nekemu francoskemu častniku, ki se je na glavnem kolodvoru izzivalo obnašal, je množica, ko se je hotel s cestno železnico peljati v Bochum, to zabranila, na kar je za-

pustil voz. Množica ga je obkolo, on pa je, ne da bi bil telesno prizadet, potegnil pištolo in jo nameril na množico. V tem trenutku je prišla mimo policijska patrulja. Častnik je izročil policistom pištolo in jih prosil, naj ga ščitijo. Da bi Francoz ne bil dobil nekaj udarcev in bre, se ni posrečilo ubraniti. Spravili so ga slednjič na policijsko predstavništvo, kjer mu je zdravnik obvezal malo, neznatno rano na glavi.

ČEŠKI KOKS ZA FRANCIJO.

Innsbruck, 15. febr. (Izv.) »Innsbrucker Nachrichten« proča, da gredo vsak dan dolgi vlaki s češkim koksom preko Arlberga in Švice v francosko industrijsko ozemlje.

DRAGINJA RASTE KLJUB DVIGU MARKE.

Düsseldorf, 15. febr. (Izv.) Francoska patrulja je aretirala dve osebi, ki sta skušali prerezati telefonske žice. Obe prideta pred vojno sodišče ter bosta obsojeni na težko kazen, bržkone k prisilnemu delu. V Düsseldorfu je bilo v zadnjem času baje prodanih za eno milijardo tujih deviz. Dejstvo, da se marka nadalje dviga in da se istočasno zvišujejo življenjski stroški, je dokaz, da so trgovci in prebivalstvo prepričani, da ne more hausse marke trajati dalje.

STROGE OBSODBE.

Berlin, 16. febr. (Izv.) Belgijsko vojno sodišče je obsodilo dva jetniška uradnika, ki nista hotela prevzeti kaznjencev, vsakega na 6 mesecev ječe, 50.000 mark globe, izgon iz zasedenega ozemlja in povračilo sodnih stroškov.

Nota o bolgarskih reparacijah.

Sofija, 15. febr. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih je zavladalo veliko razburjenje povodom alarmantne vesti, da je reparacijska komisija odredila medzavezniški kontrolni komisiji, naj ukrene vse potrebno za plačilo bolgarskih reparacij. Radi tega koraka reparacijske komisije, ki ima značaj ultimata, je bolgarska vlada zelo vznemirjena, ker hoče reparacijska komisija, kakor se doznava iz krogov medzavezniške kontrolne komisije, s to noto prepisati bolgarski vladi ze-

lo kratek rok za izplačilo obveznosti. V nasprotnem slučaju, ako bi se Bolgarska ne odzvala temu pozivu, bi zavezniki sami izvedli plačilo prvega reparacijskega obroka v znesku 130 milijonov frankov. Način plačila še ni točno znan, vendar pa se sodi, da bi se zavezniki polastili kot prve zastavnine carin.

Sofija, 15. febr. (Izv.) Ministrski svet se je bavil z noto medzavezniške komisije o reparacijskem vprašanju. Jutri bo bolgarska vlada na noto odgovorila.

AVRAMOVIČ SE UMAKNE?

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Belgrajska „Pravda“, poroča, da se bo Mihajlo Avramovič, eden glavnih voditeljev zemljoradnikov, umaknil iz političnega življenja, vendar pa ta vest še ni potrjena. Verjetna bi bila z ozirom na pogajanja, ki se vodijo med obema strujama zemljoradnikov radi složnega nastopa pri volitvah.

TEŽAVNO PREVZETJE NEVTRALNEGA PASU PRI VILNI.

Varšava, 15. febr. (Izv.) Po vesteh iz Vilne se prevzetje nevtralnega pasu pri Vilni ni moglo izvršiti gladko. Prevzetje se je pričelo ob 7. zjutraj. V okolici Pušterne se je vnel boj s strojnimi. Zvečer so Pušterno zasedle po boju z litvinskimi vstasi poljske obmejne čete.

Otvoritev konference južne železnice.

Rim, 15. febr. (Izv.) Danes se je otvorila v navzočnosti zastopnikov Italije, Jugoslavije, Avstrije, Mažarske ter lastnikov delnic konferenca južne železnice. Konferenca je sklenila, da se sestavijo trije odseki za preureditev raznih pogodb ter upravnih vprašanj.

BUNJEVSKO-SOKAČKA STRANKA NASTOPI SAMOSTOJNO.

Subotica, 16. febr. (Izv.) Pogajanja med Protičem in bunjevsko-sokačko stranko niso uspela. Na večeršnjem plenarni seji bunjevsko-sokačke stranke v Subotici je bilo sklenjeno, da nastopi stranka samostojno pri volitvah. Del bunjevcev ni zadovoljen s tem sklepom ter hoče nasprotno ustanoviti svojo stranko in podpirati Protiča.

GIBANJE RADNIČKE PARTIJE.

Belgrad, 16. febr. (Izv.) Komunisti so razvili živahno agitacijo pod imenom »Radničke partije«. Komunisti bodo postavili svoje kandidatne liste v vseh okrožjih južne Srbije. Kot nosilec liste za skupljsko okrožje se omenja Dušan Čević, biv. komunistični poslanec. Policija namerava v bodoče preprečiti vse komunistične in republikanske shode v bregališkem, kavarskem in bitoljskem okrožju.

JUGOSLOVANSKI PAS V SOLUNU.

Atene, 15. febr. (Izv.) Posebna komisija zunanjega ministrstva je izdelala načrt konvencije za uporabo jugoslovanskega pasa v solunskem pristanišču. Načrt je bil izročil ministru Aleksandrisu, ki je jugoslovanskemu poslaniku Balugdžiću sporočil pogoje grške vlade za zaključek konvencije o svobodni ceni v Solunu.

FRANCOSKI PARLAMENT.

Pariz, 15. febr. (Izv.) Zbornica je sprejela s 512 glasovi proti 71 glasovi zakonski predlog o pooblastilu vladi, da izda tekem l. 1923 bone v znesku 13 milijard frankov na kratek rok.

Pariz, 15. febr. (Izv.) Zbornica je sprejela zakonski predlog o predujmu Poljski.

V SMIRNI NEIZPREMENJENO.

Carigrad, 15. febr. (Izv.) V Smirni je položaj neizpremenjen. Poučeni politični krogi zatrjujejo, da bo narodni zbor šele, kadar bo Izmet paša poročal o lausanski konferenci, sklenil, ali naj se mirovna pogajanja pretrgajo ali zopet začasno nadaljujejo.

Šuklje kontra Šusteršič.

(Interview z dvornim svetnikom Šukljejem.)

Prišel sem zadnje minuto na dolenski kolodvor in eno minuto kasneje sem drdal v smeri proti Novemu mestu, ki je postalo slavno, od kar biva v neposredni bližini dika poštenosti, odkritosti in moštosti. Komaj sem sedel v vagon, mi je že začelo ponosno utripati moje eslersarsko srce. Že vnaprej sem užival svoj sestanek z gospodom dvornim svetnikom, ki mi je bil od mojega rojstva za vzor moža. Nesreča je hotela, da ga do danes še nisem nikdar videl. Ko je bil deželni glavar, sem čital v časopisih, da je ustavljal policaje, ker mu niso salutirali. Takrat sem obžaloval, da nisem policaj. Ne bom popisoval, na kakšne načine sem poskušal priti vsaj do tega, da bi ga videl. Ni se mi posrečilo. A danes me čaka ta sreča. O kako ponosen sem bil in kako srečen. Tako sem sanjaril in niti zapazil nisem, da so v Mirni peči že prižgali luči v vagonih.

Ko smo prišli v Novo mesto, smo imeli samo tri ure zamude. Urnih krač sem jo udaril proti Mestu, smuk-

BOURGOIS PODAL OSTAVKO.

Pariz, 15. febr. (Izv.) Listi poročajo, da je Leon Bourgois podal ostavko kot predsednik senata. Svojim prijateljem je izjavil, da se hoče posvetiti delu pri Zvezi narodov.

DR. RAŠINOVA BOLEZEN.

Praga, 15. febr. (Izv.) Danes ponoči so se pri dr. Rašinu pojavili znaki srčne oslabeledosti.

ZAHTEVE AMERIŠKEGA REPUBLIKANCA.

Washington, 15. febr. (Izv.) Republikanec Yoigt je v reprezentančni hiši vložil odlok, v katerem se protestira proti zasedbi Poruhrja in zahteva, da predsednik Harding skliče svetovno gospodarsko konferenco. Odlok pravi dalje, da mora Francija kaj ukreniti, da poplača svoje dolgove.

Politične vesti.

+ „Zanimiva notica o nekem gospodu.“ Pod tem naslovom čitam v včerajšnjem „Slovencu“ sledečo „politično vest“.

„Domoljub“ od 14. t. m. št. 7, piše: „Ko so na Dunaju ministrovali še nemški baroni, je neki takratni odličnik in tudi na Dunaju nad vse vpliven politik prinesel od dunajske vlade 8000 K za „Slovenca“. Ko pride ta odličnik politik veselega obraza k „Slovencu“ s to takrat prav čedno svotico, je rekel, da je to po njegovem posredovanju dunajska vlada poklonila „Slovencu“ in da si hoče zato 2000 K pridržati za svoje posredovanje, 6000 K pa izročiti „Slovencu“. Gospodje pri „Slovencu“ pa so hvaležno in odločno odklonili vsak dar z Dunaja in tako je denar romal za dijaško kuhinjo. Kdo je ta nesebični in nepodkupljivi politik? Rešitev uganke v prihodnji številki.“ — Te uganke ne bo težko rešiti.

Ker zame, kot natančnega poznavalca faktov, pa tudi za druge ne more biti dvoma, da se pod „nekim gospodom“ meri na mene, gospod stolni prošt Andrej Kalan pa me je tem potom odvezal prevzete dolžnosti molčečnosti, predlagam javnosti v presojo sledeča suha dejstva. Jeseni leta 1897., ko sem bil mlad poslanec v dunajskem državnem zboru, mi je ponudil ministrski predsednik baron Gautsch podporo za „Slovenca“, brez vsake politične obveze. Nisem se smatral opravičenim, odločiti sam o sprejetju ali odklonitvi te ponudbe, kljub temu, da je bila brezpogojna, zato sem izjavil baronu Gautschu, da bom vprašal merodajno gospodo pri „Slovencu“. Kmalu na to sem prišel v Ljubljano in sem se podal k takrat edino merodajni osebi pri „Slovencu“, sedanjemu stol. proštu Andreju Kalanu, v njegovo stanovanje. Obvestil sem ga o Gautschevi ponudbi in vprašal, li hoče za „Slovenca“ to podporo sprejeti. Gospod Kalan mi je odgovoril, da je „Slovenec“ v denarnih stiskah, da je globoko pasiven itd. ter zaključil, da podporo sprejme. O dijaški kuhinji pa sploh ni bilo govora.

Pač pa sem jaz, ki sem bil že več let brezplačen sodnik „Slovenca“, pri tej priliki sprožil, naj se mi izplača za moje sodelovanje kak honorar. Gospod Kalan je temu pritril in dogovorjeno je bilo, da se bo v ta namen porabil del državne podpore.

nil skozi mesto, hitel čez most in hajd na desno. Ko sem prišel mimo Štemburja mi je šinila v glavo duhovita misel: Kaj če bi stopil notri na pol litra portugalke. Toda že se oglasi moj dobri duh in mi zašepeta na uho: kaj pa načela? Razumljivo, da sem se kot značajan eseslar premagal, dasi je bilo težko, in dejal sem: Ne, nikdar ne bom pil druge portugalke kot klerikalno. Štembur pa... toda pustimo to.

Dobro minuto pozneje sem butnil na Kamen in sedem sekund pozneje sem stal pred vrati, ki mi jih je pokazala hofratska služkinja kot tista, za katerimi diha in puši sam gospod dvorni svetnik, moj še doslej ne doseženi ideal. Moje srce mi je tako razbijalo, da sem komaj dihal. Počakal sem osem sekund, da se vsaj nekoliko unirim. Potem sem se ooril in potrkal. „Naprej“ se je oglašil iz sobe zvonek ženski glas. Skoraj se nisem upal vstopiti, ker sem iskal moža, najmožatejšega moža, ne pa žensko. Toda, „alea“ je bila. „Jacta“, ooril sem se znovič in pogumno sem vstopil.

Sredi prostorne sobe je stal, raven kot sveča, visok in ponosen kot novodoben Don Kišot, pardon, Don

Ko sem se vrnil na Dunaj, sem sporočil Gautschu, da „Slovenec“ ponudeno podporo sprejeme, na kar mi je isti osebno izročil svoto, ki je, kolikor se spominjam znašala 5000 goldinarjev.

Ta denar sem prinesel gospodu Kalanu v Ljubljani na njegovo stanovanje in pri tej priliki mi je izplačal tudi sotrudniški honorar v znesku 1000 (tisoč) gold. Ta znesek je bil edini honorar, ki sem ga sprejel od „Slovenca“ tekom svojega 25letnega intenzivnega sodelovanja. Razume se pa, da ga nisem porabil v svoje privatne namene, temveč zgolj v strankarsko-politične namene, kakor sem sploh stranko, kateri sem nekdanj pripadal, finansiral sam do najmanj 70 odstotkov.

O dijaški kuhinji zopet ni bilo nobenega govora. Nemalo sem se začudil, ko čitam v „zanimivi notici“, da so „gospodje pri „Slovencu“ hvaležno in odločno odklonili vsak dar z Dunaja“ in da je tako denar romal v dijaško kuhinjo.

Omenjam še, da sva bila obakrat z g. Kalanom popolnoma sama in sva se obadva obvezala k molčečnosti. Ni eden drugih gospodov pri „Slovencu“ ali v „Katol. tiskov. društvu“ ni o tem kaj vedel.

S tem pa povest še ni končana. Leta so minula in isti baron Gautsch je zopet postal ministrski predsednik (če se ne motim, l. 1905.) Nekaj dni po tem ministerjelnem prerodu me je posetil sedanji gospod stolni prošt Andrej Kalan v moji odvetniški pisarni, mi tožil o „Slovenčevem“ deficitu ter prosil, naj vnovič izposuhujem od ministrskega predsednika barona Gautscha podporo za „Slovenca“. Odpravil sem g. prelata v vljudni obliki, zaprosenega koraka pa nisem storil. Tudi topot ni bilo nobenega govora o dijaški kuhinji.

Naj se primerja ta suha dejstva z notico „Slovenca“ in „Domoljuba“ in sodi. Iz svoje strani nimam tem dejstvom ničesar dostaviti.

Dr. Ivan Šusteršič.

+ Klerikalni lažnjivci. Današnji »Slovenec« prinaša sledeče (izvirno!) poročilo:

Pakt med radikali — Narodno napredno stranko in dr. Šusteršičem. — Navidezno samostojen nastop — de-

jansko skupna akcija. — Radikalni akcija financirajo. — Belgrad, 15. febr. (Izv.) Informacije o paktu med radikali in dr. Šusteršičem je dobil vaš dopisnik z avtoritativne strani, kjer je izvedel tudi naslednje podrobnosti: Za časa prvega obiska v Belgradu se je dr. Šusteršič ponudil radikalom. Radi njegove preteklosti, radikali niso hoteli očitno z njim stopiti v zvezo in so našli način, pod katerim nastopa sedaj dr. Šusteršič. Po odhodu dr. Šusteršiča iz Belgrada so se nadaljevala pogajanja v Ljubljani neposredno s pogajanjimi s skupino okoli »Slov. Naroda«. Ljubljanska pogajanja je v ime radikalcev vodil znan ljubljanski odvetnik, ki je še nedavno pripadal demokratiški stranki. Pri teh pogajanjih je prišlo do naslednjega sporazuma:

Dr. Šusteršič in skupina okoli »Slov. Naroda« nastopita pri volitvah samostojno. Akcija dr. Šusteršiča mora biti v glavnem naperjena proti SLS, poseben obzir pa ima vzeti napram SKS. O sodelovanju po volitvah se je sklenilo, da mora dr. Šusteršič brezpogojno podpirati radikalno stranko, ako pride do mandata. O nadaljni organizaciji njegove stranke se bo razpravljalo po volitvah na podlagi eventualnega uspeha ali neuspeha. Radikali so se obvezali, da nosijo vse stroške volilne organizacije, izdatke za njegov list in da bodo tudi dr. Šusteršiča materialno podpirali. Po teh pogajanjih v Ljubljani je odpotoval omenjeni ljubljanski odvetnik v Belgrad, kjer je bil sporazum predložen vodstvu radikalne stranke. Vodstvo radikalne stranke je odobrilo sporazum in ves potreben denar, ki ga dobiva dr. Šusteršič potom neke ljubljanske banke pod raznimi fingiranimi postavkami. Isti odvetnik je uredil tudi poročevalsko službo za dr. Šusteršiča preko in na račun belgrajskega Presbiraža. Za časa bivanja omenjenega odvetnika v Belgradu je bil v Belgradu tudi dr. Šusteršič. Dne 28. januarja je dr. Šusteršič pri Nikoli Pašiću v navzočnosti več članov glavnega odbora radikalne stranke podpisal končnoveljavno pogodbo, ki vsebuje poleg navedenih točk še nekaj postranskih točk.

Izjavljam pod svojo osebno odgovornostjo, da je vse kar vsebuje gorenje poročilo od prve do zadnje besede zlagano.

Dr. Ivan Šusteršič.

+ Zelo interesanten razgovor se je vršil včeraj v kupeju gorenjskega vlaka. Pogovarjala sta se dva gospoda: eden visoka uradna glava K. T. D., drugi pa ne manjša v SLS gospodarski organizaciji. Po uvodnem zabavljanju čez zavožene balkanske razmere, sta udarila na domačo plat. A pravi: „Vse stranke so danes zanič. Edina, ki je sploh še kaj dozdaj za Slovence naredila, je samostojna.“ — B: „Ja, ja Pucelj.“ — A: ... S to pa seveda kot meščan ne

Juan, moj ideal. Globoko sem se priklonil in pozdravil, kakor se spodobi, s sledečimi besedami:

„Vaše preblagorodje, prevzvišeni in preplemeniti, prejasni dvorni svetnik in gospod! Srečne oči, ki Vas vidijo. Odkar hodim po trnjevih potih tega življenja, ste Vi, gospod dvorni svetnik, moj vzor. Poln navdušenja in radosti stopam danes pred Vašo možato, odkrito in rošteno osebnost, da vršim svojo časnikarsko dolžnost, združeno z eseslarsko poštenostjo in resnicoljubnostjo. Predno pa pričnem z izvrševanjem svoje tako resne dolžnosti, dajem duška svoji ognjeviti navdušenosti in kličem v svojem lastnem in tudi v imenu celinega Eselesa: živijo gospod dvorni svetnik, živela Avstr... pardon, živela Jugoslavija, živijo Kamen!“

Ko sem končal, se je gospod dvorni svetnik, ki se dotlej ni ganil niti za las, lahno priklonil in potem elastično stopil do mene in mi dal roko. Kako sem bil ponosen! Tak mož mi podaja roko. Še nikdar me ni doletela taka čast. Držal sem v roki roko svojega ideala. Držal sem jo toliko časa, da mi jo je ideal iztrgal in me ljubeznivo nagovoril. Vprašal me je z zvokim mehkim glasom, ki sem ga bil pred vrati zame-

njal z ženskim, kje da sem rojen, koliko sem star, kje sem se šolal in še več takih osebnih zadev. Predno je stavil drugo vprašanje je vselej malo pomislil, znamenje izredne moške zrelosti. In če je malo pomišljal, si je gladiil svojo lepo brado in vsako vprašanje je pričel z besedami: „Povejte Vi meni.“ Vsako podrobnost sem si natančno zapomnil, saj je šlo za prvo snidenje z mojim življenjskim idealom. Toda vodilo bi predaleč, če bi hotel popisovati vsako podrobnost. Pripravljani pa sem dati vsakemu njegovih mnogobrojnih častilcev podrobna pojasnila.

Sedaj se je pa dogodilo nekaj, kar si ne bi bil nikdar mislil in kar nisem še nikdar videl razen pri kadri: Gospod dvorni svetnik sam me je ljubko prijel za roko in me tako peljal k stolu pri pisalni mizi, vljudno rekoč: „Sedite.“ Sedel sem in On tudi, nakar me je z očarljivo ljubeznivostjo povabil, naj govorim.

Razjasnil sem mu, da sem prišel nalašč zato na Kamen, da ga intervjuvam radi njegovih proti dr. Šusteršiču naperjenih člankov.

„Predvsem Vam na moram, preblagorodni gospod dvorni svetnik, kot odkrit značaj povedati, da sem

morem iti." — B: „Povsod korupcija in koritarstvo." — A: „Jaz Brejca ne morem videti, to tak koritar." — B: „Ali pa Remec...!" — A: „A to je svinjarija. Sploh kar je SLS počela takrat po prevratu... Še danes občutimo." Tu se je pogovor nadaljeval najtiše, a menda se ne motimo, ako sumimo, da je bil pikanten in — odkritosrčen. Gospoda, med katerima se je vršil ta pogovor, sta nam osebno znana. Kaj naj sodijo o SLS drugi, če se lastni pristaši, ki so v službi te stranke osiveli in zavzemajo važna mesta pri njenih podjetjih, tako izjavljajo o njej. Kompetentni pa so, ker jo najbolje poznajo.

+ **Shod zaupnikov JDS.** Včeraj je bil v Kazini shod zaupnikov krajevnih ljubljanskih organizacij JDS. Poročal je dr. Žerjav, minister na razpoloženju, o poskusih stranke za sestavo naprednega bloka proti klerikalizmu. Akcija se je razbila. Pogajanja JDS z NNS še niso končana, a se bodo najbrže razbila, ker zahteva NNS od JDS prevelike žrtve. Za kandidata v Ljubljani je bil postavljen prof. Josip Reiser. Njegov namestnik bo postavljen na zaupnem shodu prihodnje nedelje, in sicer iz pridobitnih krogov.

+ **Zaupni shod nar.-napredne stranke** je bil snoči v Mestnem domu. Zborovanje je vodil dr. Triller, ki je govoril o političnem položaju ter utemeljeval potrebo ustanovitve narodno-napredne stranke s poplavo klerikalizma in komunizma. Naglašal je, da narodno-napredna stranka nima zaupanja v Pribečeviča, ker je ustvaril brezdno med Srbi in Hrvatji. Dr. Ravnihar je govoril o programu stranke in njenem organizacijskem statutu. Izjavil se je proti hegemoniji enega narađa nad drugim, za duševno zedinjenje, konsolidacijo uprave, revizijo ustave, ureditev financ in proti razrednemu boju. V debati se je dr. DeFranceschi izjavil za brezpozoren skupen nastop vseh naprednih strank in sicer za vsako ceno. Rasto Pustocemšek se je izjavil za skupno napredno fronto, vendar pa ne za vsako ceno, temveč pod pogojem častnega sporazuma. Dr. Vodnišek je naglašal, da morajo demokrati opustiti osebna vprašanja, ako res mislijo na spravo. Sprejet je bil predlog, da se skuša doseči časten sporazum za skupen nastop naprednih strank pri volitvah. Izvoljen je odbor 37 zaupnikov, 3 mesta so rezervirana za delavce. Za kandidata v Ljubljani je bil določen dr. Ravnihar, za namestnika trgovec Viktor Meden.

+ **Pribečevičeva posredovanja v Belgradu.** Svetozar Pribečevič se muči v Belgradu, kar spravljajo nekateri listi v zvezo s sejo glavnega odbora radikalne stranke, ki se vrši te dni. Poučeni krogi govore, da je došel Pribečevič s svojega agitacijskega potovanja po Hrvatski in Vojvodini v Belgrad z namenom, da onišče položaj kot nevaren za sedanji režim in da sklene z radikali tajen volilni sporazum, ki bi naj dovedel v novi skupščini do prejšnje koalicije. Pribečevič bi nasprotno dobil

koncesije, ki bi v glavnem obstojale v tem, da bi radikali ne delali demokratom težko pri volitvah in da bi se manj ozirali na stranke, ki se ne strinjajo s sedanjim režimom. Članek Pribečeviča v belgrajskem „Novem listu“, v katerem napada radikale, da se ne menijo za monarhijo in ustavo, smatrajo gotovi krog samo za krinko, za katero se skriva pravi vzrok njegovega bivanja v Belgradu. V predsedništvu narodne skupščine so se pričeli neobvezni razgovori. Tako se je v sredo zvečer vršila kratka in tajna seja, ki so se udeležili dr. Lukinić, Pribečevič in tajnik glavnega odbora radikalne stranke dr. Vojislav Janjić.

Inozemske vesti.

* **Novo nasilje nad goriškimi Slovenci.** Okrajna bolniška blagajna v Gorici, na kateri ukazuje in gospodari vladni komisar, je izdala ukaz, da se v njenih uradih ne sme več govoriti slovensko. Vsako dopisovanje v slovenščini je prepovedano. Celo glava na pisni ne sme več biti slovenska. To je novo italijansko nasilje. Zavod, ki ima včlanjenih 7000 Slovencev in 4000 Italijanov, je zaprt slovenski večini.

* **Kardinal Bacilieri umri.** V sredo je umrl veronski nadškof kardinal Bacilieri.

* **Bivša črnogorska kraljica nevarno zbolela.** Pariški listi poročajo iz Nizze, da je bivša črnogorska kraljica Milena nevarno zbolela in da obstoji nevarnost za njeno življenje. Njena hči, italijanska kraljica Jelena je bila skupno z princeso Jolando in njenim zaročencem grofom Calvijem nujno pozvana k bolni bivši kraljici.

* **Carški detektiv** — vodja ruskih revolucijonarjev. Nedavno je v Berlinu umrl inženjer Azef, ki je pred 10 leti s svojo afero vznemiril vso evropsko časopisje zlasti socialistično. Znan kot navdušen revolucijonar, je kmalu zavzel vodilno mesto socialno-revolucionarne stranke. Bil je vodja terorističnega oddelka. Pod njegovim vodstvom je padel kot žrtev revolucijonarjev ministrski predsednik Plehve in veliki knez Kergej. Policija je prišla vedno na sled atentatorjem in zapirala voditelje revolucijonarjev enega za drugim. Stranka je razpadala. V tem je vstopil v stranko bivši uradnik carske ohrane Bakoj in izdal Azefa da je špijon in da so se vsi strankini atentati izvršili z vednostjo policije. Toda verjeli so šele znanemu revolucijonarju Burcevu, ki je od načelnika policije Lopuhina zvedel, da je poročilo Bakojev resnično. Lopuhin je moral v Sibirijo za izdajo uradne tajnosti, Azef pa je iz strahu pred maščevanjem revolucijonarjev zbežal v Nemčijo, kjer je pod tujim imenom živel. Njegova žena si je sama končala življenje.

Prispevajte v naše sklade!

bil danes dopoldne pri dr. Šusteršiču v isti zadevi.

„In kaj Vam je rekel?"

Povedal sem mu, da je Šusteršič vse priznal in točno izjavil, da je gospod dvorni svetnik po svojem poštenem moškem in odkritem značaju edini, ki je sposoben za poslanca v Narodni skupščini.

Moj ideal si je zadovoljno gladil svojo brado. Ko sem končal, je pa malo pomislil in potem izrekel s svojim sonornim damskim glasom sledeče pomenljive besede:

„Zapisal sem v svojem članku, da je Šusteršič patološka prikazen. Kar sem rekel, velja. Prekliceval ne bom ničesar. Toda priznati moram, da ima jasne posledice ali, kakor pravimo strokovnjaki, „lucida intervala“. V takem jasnem trenutku je tudi mene napravil za deželnega glavarja, zakar mu pa niem prav nič hvaležen, ker mi je bil s tem naprtil samo ogromno delo, sitnosti in skrbi. Pač pa sem mu kakor veste hvaležen, da me je tako hitro razrešil te butare in vsled te hvaležnosti ne bom nadaljeval svoje obtožnice. Pa tudi zato je ne nadaljujem, ker je Šusteršič sploh, da rabim izraz nas starih dunajskih birokratov, „erledigt“. Ne izplača se tedaj, da bi o njem še go-

voril. „Saj imamo hvaležnejše predmete.“ (Pri teh besedah je pokazal gospod dvorni svetnik iz vzrokov, ki jih očitno nisem razumel, na svoja prsa). „Govorimo n. pr. o meni. Poglejte me dobro. Še me je nekaj fanta v hlačah. Motite se, če mislite, da sem skromen. Meni je bolj merodajen Goethe kot katerikoli nadut moralist. In kaj je rekel največji nemški mislec in pesnik: Nur Lumpen sind bescheiden! V to kategorijo nisem in ne bom spadal. Nikakor pa ne odrekam poštenosti vsakemu skromnemu človeku. V tem grem preko Goetheja. Sodim celo, da je prava dolžnost biti skromen za vse tiste, ki so, kakor Šusteršič, sprejeli skromne duševne darove. Uverjen sem, da je Goethe imel v mislih samo ljudi svojega kalibra. Ženij niti ne sme biti skromen, ker je dolžan, dati svoje darove na razpolago splošnosti. Sem zgodovinar in zgodovina je edini zanesljivi učitelj. In kaj nam pove? Ne Aleksander Veliki, ne Cezar, ne Konstantin Veliki, ne Karol Veliki, ne Napoleon Veliki, ne Bismarck in tudi ne zadnji nemški cesar Viljem, niti eden teh velikih mož ni bil skromen. Našel bi jih lahko še celo vrsto. Njim sledim, ne pa pritlikavcem. —“

Domače vesti.

Vsem cenjenim naročnikom, ki še niso poravnali naročnine. V torek 20. t. m. bomo priložili poštno položnico. Prosimo vse tiste, ki se name ravajo naročiti, da nam takoj poravnajo naročnino po položnicah.

— **Umri** je v splošni bolnišnici vladni tajnik dr. Venceslav Polak. Zapušča vdovo in tri nedorastle otroke. Truplo so dopeljali danes dopoldne v Čeručje, kjer se jutri ob 9. dopoldne vrši pogreb. N. v m. p.!

— **Umri** je v Krakovem zasebnik g. Fran Škof, 79 let star. Pogreb se vrši danes ob 4. popoldne iz Karunove ulice. N. v m. p.!

— **Prince Pavle v Londonu.** Iz Beograda poročajo: Prince Pavle, ki odpotoval v Pariz, obišče tudi London, da čestita vojvodi Yorškemu povodom njegove zaroke.

— **Kralj v belgrajski kliniki.** Kralj Aleksander je v spremstvu dvornega maršala in dežurnega pomočnika obiskal predvčerajšnjim kliniko medicinske fakultete na Vračarju ter si ogledal vse prostore in naprave.

— **Naš konzulat v Celovcu.** Za vicekonzula pri našem konzulatu v Celovcu je imenovan dr. Vladimir Rybář, ki je bil dosedaj prideljen našemu poslaništvu v Berlinu.

— **Odlikovanje.** Dne 13. februarja je bil odlikovan drž. gozdar Mirko Hanzlovsky v Kostanjevici z redom Sv. Save V. r.

— **Gr. Plešič profesor na varšavskem vseučilišču.** Poljska vlada je odobrila sklep varšavskega vseučilišča, ki je pozvalo dr. Plešiča na tamošnje vseučilišče kot predavatelja za jugoslovensko književnost. Od pokrajinske vlade v Zagrebu je dr. Plešič dobil potreben dopust. V Varšavi ostane do konca šolskega leta.

— **Popravek.** V včerajšnjem uvodnem članku »Uradniško vprašanje« je tiskovni skrat napravil neljubo pomoto. Glasiti se mora v drugi koloni: »Poglejmo malo nazaj v vojno bodo, kako so državni nameščenci živeli in kako je skrbel bivši deželni (Ne državni!) odbor za državne nameščence.«

— **Splašil se je** v Trnovem redivu Martinu Gozdeku v enovprežni voz vprežen zrebec in dirjal po Starem trgu na Poljansko cesto. Na Starem trgu se je zaletel v izložbeno okno trgovca Sevarja, na Poljanski cesti pa se je zaletel v neki vogal in padel. Sevar zahteva za poškodbe v izložbi 3700 kron.

— **Nasilni pijanci.** Zavirač Anton Krošel je zahteval v Niničevi gostilni pod Jelšami pri Mostah vina. Ker je bil pijan, mu ga gostilničar ni hotel dati, nakar ga je Krošel napadel z litrom in bil ga bil težko poškodoval, da ga niso pograbili pravčasno gostje in ga postavili na cesto.

V tem trenutku je stopila v sobo dvornosvetniška kuharica in naznaila, da je večerja pripravljena.

„Gospod Galimatija, povabim Vas na žlico juhe in požirek pristnega cvička,“ mi reče moj vzorni kučegazda.

Rad bi bil rekel, da mi je portugalka ljubša, pa si nisem upal. Gospod dvorni svetnik me je ljubeznivo vzel pod pazduho in devet sekund kasneje sva sedela v obednici pri pogrnjeni mizi. Sedla sva vsak na en konec mize, sredi se je pa svetil frakelj cvička.

Začela se je večerja. Pa kaj večerja! Sedela sva pri mizi tri ure, dvanajst minut in 65 sekund in ves čas sva se razgovarjala o starih časih, ko je gospod dvorni svetnik še hofratil, poslančil in glavaril in je bilo še dobro na svetu, ker je gospod dvorni svetnik toliko dobrega in koristnega storil za ves svet, osobito pa za ožjo slovensko domovino. Ves prevrat je bil pravzaprav njegovo delo, kajti Avstrija je začela resno hirati, ko je bil gospod dvorni svetnik obglavarjen. Poprej pa, koliko je On napravil. Koliko železnice je zgradil po zgledu Aleksandra Velikega, ki je vedno gledal, da vstvari v

— V gostilni Fister na Zaloški cesti pa so napadli 4 zidarji omizje stavkujočih uslužbencev cestne električne železnice, baje radi neke nemške pesmi. Razbili so žarnico nakar se je v temi razvil splošen pretep. Železničarji so razum enega, ki se je skrtil pod mizo, pobegnili. Posledica pretepa je bila več malih poškodb in ran, gostilničar pa ima nad 800 kron škode.

— **Roparski napad.** Včeraj ob pol šesti uri zjutraj je iznenadil posestnico vdovo Apolonijo Zdešarjevo v Kamnigorici št. 12 pri Ljubljani, ko je kuhala zajutrek, neznan čedno oblečen moški, star 30 let. Stopil je nenadoma k njej, nameril nanjo samokres in zaklical: „Denar sem ali crkneš!“ Žena ga je prosila, da naj jo pusti iz kuhinje, on pa ji je ponovno zagrozil: „Nikamor ne greš, denar sem!“ Toda še predno se je napadalec zavedel, se je zakadila hrabra ženska proti njemu, ga podrla na tla in klicala pomoč. Ko je ležal ropar na tleh je poskušal dvakrat ustreliti, toda samokres se mu ni izprožil. Posrečilo pa se mu je, da se je izvil ženi iz rok in pobegnil še predno so prišli sosedje na pomoč. V naglici je pustil na tleh nahrbtnik v katerem je bilo le nekaj starih cunj.

— **Dva vlomna v Kopoljah in Lokah.** Posestnici Jeri Batič v Kopoljah pri Krašnji je pokradel neznan vlomilec dopoldne, ko je bila ta na bližnjem polju, celo skrinjico raznega blaga in obleke, jerbasa jedil in bankovec za 100 dinarjev. — V Lokah pri Trbovljah pa je odnesel tudi neznan vlomilec trgovcu Edvardu Požun okrog 30 metrov črnega ševijota, nekaj perila in platna v skupni vrednosti 28.000 kron.

— **Roparja v mlinu.** Dne 8. februarja zvečer sta obiskala mlinarico Marijo Teran v Dolini pri Mirni dva s' krpami zakrinkana roparja. Eden je zaviltel proti ženi velik kuhinjski nož in zarjul: Cekine, srebro ali pa smrti! Preplašena žena jima je izročila denarnico, v kateri je bilo 18.000 kron, nakar sta roparja pobegnili.

— **Svarilo.** V zadnjem času je pobegnilo več kaznjencev iz različnih zaporov in od dela. Znanci in sorodniki takih se opozarjajo, da je vsak, ki kaznjencu na katerikoli način pomaga in ga takoj, ko je o begu doznal, ne ovadi policiji ali žendarmiji, po naših kazenskih zakonih strogo kaznovan.

— **Zagrebski brzovlak skočil s tira.** Včeraj ponoči je brzovlak, ki vozi iz Zagreba v Beograd, skočil na odprti progi med postajama Ivanjkovo in Vinkovci s tira. Človeških žrtev ni bilo in tudi gmotna škoda je zelo majhna. Samo nekateri vlaki so imeli znatne zamude.

svojem kraljestvu dobre ceste. Železnice ni mogel, ker takrat še ni bila tehnika tako daleč, kot ob časih dvornosvetniške vlade. Govorila sva o velikanskih zaslugah gospoda svetnika za narod in državo, avstrijsko in sedanjo, ki bi bile pa še nepregledno večje, če bi se bil upošteval njegov genij tako, kakor je zaslužil. Avstrija ga je poslušala vse pre malo, in je zato upravičeno propadla, SHS ga pa sploh noče poslušati. Zdaj ga poslušaj vsaj SLS, ker tiska „Slovenec“ njegove članke. SLS je sploh bolj simpatična, odkar stoji njene politične šanse izdatno boljše kot one različnih svobodomiselnih strank. Nobenega dvoma ni, da ji prinese sodelovanje gospoda dvornega svetnika popolno zmago. Neverjetno je, kako malo upoštevajo gospoda dvornega svetnika. Še nikdar ga niso klicali v Belgrad. — Prišla sva tudi na splošni svetovni položaj, na usmiljenja vredni položaj cele Evrope in na svetovno zgodovino, v kateri sva obdelala vse velike može od Aleksandra Velikega do Njega.

Med takimi in enakimi pogovori je potekal čas. Po pravici moram povedati, da sem jaz pravzaprav le malo govoril, ker sem navadno imel polna usta, pa tudi zato, ker se nisem

— **Sneg v južni Srbiji.** Kakor poročajo iz Niša, je zadnje dni v vzhodnem delu Srbije padlo zopet mnogo snega. Vsled tega je železniški promet zelo oviran. Sneg pada že nekoliko dni. Za odstranitev snega se ponekod uporabljajo vojniki.

— **Odpravljena cenzura.** Minister pošte in brzjava je odredil, da se s 15. februarjem ukine cenzura, ki se je dosedaj višila nad pošto, namenjeno na Rusijo.

— **Katoliška cerkev v Nišu.** Sveti oče Pij XI. je daroval za zidanje katoliške cerkve v Nišu 240.000 Din. Katoliki v Nišu so zbrali 24.000 dinarjev in 3000 Din sta darovali dve angleški konvertitki, ki sta živeli nekaj časa v Nišu.

— **Mažarska agitacija.** Probuje ni Mažari so zadnje čase zopet začeli razvijati svojo agitacijo med jugoslovanskim prebivalstvom. Poslednje dni so se pričeli posluževati celo aeroplanov. Tako so v bližini Pečuha metali z aeroplana poleg naše meje letake, v katerih pozivljajo prebivalstvo, naj se ne boji nobene akcije od strani Jugoslavije radi neplačevanja vojne odškodnine, ker da je Jugoslavija preveč zaposlena z notranjimi zadevami. Nadalje pozivljajo letaki prebivalstvo k pomoči, ako bi Jugoslavija vseeno podvzela kako vojaško akcijo proti Mažarski.

— **Nove tobačne tovarne.** Iz Belgrada poročajo, da so izdelani načrti za zgradbo novih tobačnih tovarn v Smederevu in Velestu in se bodo tozadevna dela kmalu pričela. Za osnivanje teh tovarn je določen kredit 40 milijonov dinarjev. Tobačna tovarna v Nišu bo razširjena, tako da bo mogla dnevno predelati 2000 kg tobaka. Nove zgradbe v tej tovarni bodo veljale 60 milijonov dinarjev. Vse tovarne bodo opremljene z najmodernejšimi stroji.

— **Prevare s tobakom iz Holandske.** Monopolska uprava je naročila v Holandiji tobaka za 50 milijonov dinarjev. Tobak je bil takoj pregledan in poslan v tovarne v svrhu predelave. Medtem pa so vse tovarne, še predno sa ga začele predelavati, obvestile monopolsko upravo, da tobak ne odgovarja poslanim vzorcem, da je veliko slabejši in je nemogoče izdelavati iz njega predpisane vrste svačice odnosno smotk. Po tem obvestilu je upravni odbor na svoji seji 14. t. m. odredil komisijo, da izvrši pregled poslanega tobaka. Po poročilu te komisije, ki jo tvorijo sami strokovnjaki se bo izdal odlok o razveljavljenju te kupčije.

— **Halduška nadioga v Srbiji.** Belgrajski listi poročajo, da dobi prebivalstvo ob južni in vzhodni naši meji orožje in strelivo, ker je stalno ogroženo po hajduških napadih.

— **Čevlje kupuje od domačih tovarnih tvrdke Peter Kozina** z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana, Breg št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1. ¹²

upal prekiniti tako visokega gospoda. Le tupatam, kadar me je gospod dvorni svetnik ravno kaj vprašal: „Kaj porečete Vi?“ sem kakšno zinil in sem mu vselej pritrdil, to pa zato, ker sem bil in sem popolnoma njegovega mišljenja.

Ko sva frakelj že večkrat izpraznila, mi je na najljubeznivejši in slovesen način predlagal, da se pobrativa, kar se je zgodilo, ker se mu nisem upal ugovarjati. Tresel pa sem se od radosti in ponosa...

Bilo je Če pozno, ko sem stopil s Kamna. Bil sem vzradoščen in navdušen. Še tisto noč sem napisal vse, česar sem se mogel spomniti. Za javnost sem namenil samo kratek ekstrakt. Lahko pa rečem, da sem sedaj boljše kot vsak drugi, če izvzamemo gospoda dvornega svetnika, poučen o svetovnih, evropskih, SLS-arskih, slovenskih in hrvatskih zadevah, ter znamenito podkovan v svetovni zgodovini, počeni od Aelksandra Velikega pa do Šukljeja Kamenitega, Kameleonskega in Okamelega (fosilnega).

Edvard Galimatija.

Dopisi.

d Z Gorenskega nam pošiljajo sledeči dopis: Bodita mi prischčno pozdravljena nova lista „Ljudski dnevnik“ in „Ljudski tednik“ — dolgo zaželjena in dobro došla! Ta vzklik se mi je izvil iz prsi — meni sivolasemu duhovniku —, ko sem prejel nova glasnika resnice. Podobno je bilo brez dvoma pri srcu marsikateremu duhovskemu sobratu. Nismo namreč imeli zadnje čase političnega lista, ki bi ga bili mogli vzeti v roke z mirno vestjo in z zavestjo, da najdemo v njem resnico. — Kaj ne — nerazumljivo v deželi, kjer že toliko let deluje „Katoliško tiskovno društvo“. — A kaj se hoče, je že tako na svetu. Ni je namreč nobene še tako dobre stvari, da bi je ne mogla človeška strast in zlobnost zlorabiti. — Pri tem sem se zamislil nazaj v svoja mlada leta, ko so duhovniki z izredno požrtvovalnostjo vzdrževali „Slovenca“ gmotno in duševno še prej, predno smo imeli svojo tiskarno. Malokdo se še spominja skromnega in bolehnega, toda podjetnega vpokojenega župnika Jožefa Jeriča, ki je ustanovil „Katoliško bukvarno“ in „Katoliško tiskarno“, da bi s tem omogočil izhajanje „Slovenca“. Njegovemu delu je zasigural stalnost in obstanek rajni knezoškoof dr. Jakob Missia, ki je pravočasno poskrbel, da sta prišli tiskarna in bukvarna iz zasebne lasti v last na novo ustanovljenega „Katoliškega tiskovnega društva“. Žal, da se je župnik Jožef Jerič že kmalu potem preselil v večnost. Od tistega časa že poteka 35. leto. S koliko vnemo smo zbirali prispevke za to društvo, s koliko veseljem smo dopisovali v liste „Slovenca“ in „Domoljuba“, kako skrbno smo pazili, da se ni vrnila v liste kaka neresnica in naše delo je bilo vidno brezplačno. Bila nam je v plačilo zavest, da delamo z resnico za resnico. Kaj pa vidimo sedaj? — Celo krdelo plačanih sotrudnikov pri listih; listi pa polni neresnic, laži in obrekovanj. Izmed mnogih laži naj pribijem danes samo eno, ki je tako jasna, da so mnogoletni čitatelji omenjenih listov že itak sami prišli nanjo. To je trditev, da Slovenci svoj čas nismo bili zvesti podaniki bivše Avstrije. — Pa zakaj so se povzpeli do takih trditvev? — Mislim, da edino je iz strahu pred našimi načelnimi nasprotniki, ki so se opravičeno s tem ponašali, da so delali na razpad Avstrije. Ali nas res zadene kaka krivda, če smo bili svoj čas zvesti podaniki tiste države, kateri smo pripadali. Ali ni bila to naša dolžnost? Ravno tako, kot je sedaj naša dolžnost, da smo zvesti naši novi državi. Pa tudi ne glede na to. Listi in časopisi, izhajajoči v „Katoliški tiskarni“, ki je last „Katoliškega tiskovnega društva“, so imeli od ustanovitve društva natančno začrtano smer po pravilih tega društva. Namen društva označuje namreč paragraf 2. teh pravil tako-le: „Namen društva je izdajanje in razširjanje dobrih knjig in tiskovin razne vsebine ter podpiranje časopisov, v versko-narodnem in avstrijsko-patriotičnem duhu urejevanih.“ To besedilo je veljalo neokrnjeno do razpada Avstrije, ker je natisnjeno še v kolektoru „Katoliškega tiskovnega društva“ za leto 1919. To dokazuje nadalje občni zbor „Katoliškega tiskovnega društva“, ki se je vršil dne 6. avgusta 1918. Na tem občnem zboru je zaključil predsednik društva prelat Andrej Kalan svoje poročilo tako-le: „Katoliško tiskovno društvo“ je delovalo v smislu svojih pravil v versko-narodnem in avstrijsko-patriotičnem duhu, oskrbovalo je Slovence po svojih publikacijah z zdravim berilom po načelih katoliške vere in morale, zlasti je zadnja vojna leta v avstrijsko-patriotičnem duhu neizmerno žrtvovalo. Vzelo je vojnega posojila do 100.000 K, razdalo knjig, knjižic, molitvenikov in časnikov v vrednosti nad 200.000 K, kar so tudi razne vojaške in državne oblasti priznale. Vse svoje sile je društvo darovalo kulturnemu napredku in blaginji ljubljene slovenskega naroda, skrbeč, da narod ostane

zvest svojemu Bogu, svoji Cerkvi, svoji domovini in svojemu cesarju. V tem duhu naj deluje tudi novi odbor „Katoliškega tiskovnega društva“: Vivat, crescat, foreat!“ Te besede so jasne dovolj. Med listi in časopisi, podpisanimi od „Katoliškega tiskovnega društva“ pa stojita vedno na prvem mestu „Slovenec“ in „Domoljub“. Sedaj pa primerjajte te besede predsednika K. T. D. s pisarjenjem „Slovenca“ in „Domoljuba“ v letih po prevratu! — Kolikokrat bi rada zatajila vso svojo preteklost v abotni veri, da jima bodo bralci verjeli. Ali ne izpodkopovata svojo verodostojnost? Kolikokrat so psovali dr. Šusteršiča, našega voditelja, da je edino le on tiral avstro-filsko politiko, koji je vendar „Katoliško tiskovno društvo“ začrtalo jasno smer prej, preden je dr. Šusteršič stopil v politično življenje.

Gospodarstvo.

g Kritičen položaj obrti in industrije radi pomanjkanja denarja. Narodna banka je ustavila ali pa znatno zmanjšala kredite bankam, ki zopet zmanjšujejo posojila obrti in industriji. Zagrebški listi tožijo, da zastaja radi tega vsa stavbna akcija, industrija je prisiljena zmanjševati obratovanje, kar vodi do brezposelnosti in bede. Draginja narašča vsak dan, delavci zahtevajo večje plače, denarja pa ni. Kljub temu pa, da trdijo banke, da je ves denar v rokah kmetov, vendar nočejo s povišanjem obrestne mere privabiti vlagateljev. V Zagreb je došel ravnatelj Narodne banke Novakovič, da preišče vzroke temu pomanjkanju denarja in so morda podvzeti koraki za odpravo.

g Ustanovitev novih delniških družb. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo ustanovitev „Internacionalne kopalniške in hotelske delniške družbe v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev s sedežem na Bledu ter „Prometne d. d.“ v Ljubljani.

g Povišanje cen pomorske plovbe. Iz Splita poročajo, da se pripravlja 50 odstotno povišanje cen pomorske plovbe.

g Češki kapital v južni Srbiji. „Narodni Listy“ poročajo, da se s pomočjo češkega kapitala namerava v južni Srbiji ustanoviti veliko mlinsko in konfekcijsko podjetje.

g Poraba sladkorja v Češkoslovaški je znašala meseca januarja okoli 417.000 q, t. j. 166.000 q več kakor istega meseca lanske leto. Ta povišek tolmačijo, da so mnoga gospodinjstva pričela skrivati sladkor radi naraščajočih cen sladkorja po vsem svetu, na drugi strani pa radi negotovega svetovnega položaja.

g Promet med Jugoslavijo in Mažarsko. Dne 15. t. m. se je pričela v Budimpešti železniška konferenca za končno ureditev osebnega in tovarnega prometa med Jugoslavijo in Mažarsko. V Budimpešto sta odpotovala iz Belgrada naša zastopnika načelnik Jovičič ter inšpektor prometnega ministrstva Šuklje.

g Draginja v Mažarski je narasla v mesecu februarja za 15,5%. Meseca januarja 1922 so bile življenske otrebščine 81 krat dražje kot pred vojno, sedaj pa so 325 krat.

g Izvoz iz Mažarske. Mažarska vlada je dovolila izvoz 1500 vagonov sladkorja, 250 vagonov fižola, 150 vagonov salame in 1000 vagonov čebule. V kratkem bo dovolila izvoz nadaljnjih 500 vagonov sladkorja in nekaterih drugih predmetov. Izvoz je dovoljen le proti plačilu s tujo valuto.

g Romunska carina v angleških funtih. Romunska vlada je odredila, da se mora izvozna carina na petrolej, bencin in mineralno olje plačevati odslej v angleških funtih.

g Romunski sladkor. V preteklem letu so pridelali v Romuniji 34.000 ton sladkorja,

dasi so pričakovali 45.000 ton pridelka. Pomanjkljaj je nastal radi suše.

g 150 milijonov lir vladne subvencije za italijansko ladjeplombo. Italijanski ladjeplombni komisariat je po dolgotrajnem razpravljanju sedaj izrekel odločbo o izdatni podpori italijanskemu ladjeplombstvu v letu 1923. v to svrhu je dovoljenih 150 milijonov lir.

g Padanje cen olja v Italiji. Letošnji oljni pridelek v Italiji je izredno dober, dyakrat boljši kakor lani, vsled česar padajo v nekaterih provincah cene oljkinemu olju. Ker se sedaj uporabljajo moderni stroji, sodijo, da bodo pridelali mnogo čistejšega olja.

g Valuta inozemskih vozovnic. Ker se tuje valute tako nepreračunljivo gibljejo v svojih tečajih, je izdala uprava nemških državnih železnic dve naredbi, da se izogne prevelikim izgubam. Vsakih pet dni bo izdajala tečajna poročila, po katerih morajo potovalni in železniški uradi preračunati cene. Ker bi pa to zahtevalo vendar do dva dni predpriprave, da so vse cene preračunane, je sklenila uprava določiti tkzv. riziko-pribitek, ki bo znašal za nizke valute do 10 odstotkov in za zdrave valute do 15 odstotkov.

g Pohištvo iz papirja. Nemški arhitekt Abt je iznašel način izdelave pohištva iz tepenke, ki je dosti cenejše in lepše, a nič manj trdno. Tvornica za izdelovanje na debelo je že v projektu.

g Nabava premoga iz Rusije. Početkom tega meseca so pričela pogajanja med bogati sovjetsko Rusijo in Mažarske o nakupu premoga v ruskih premogovnikih. Rusija se obvezuje, da bo čez dva meseca izvozila 40.000 vagonov premoga.

BORZA.

Curih, 16. febr. (Izv.) Berlin 0,0373, Newyork 539,50, London 24,27, Pariz 31,35, Milan 25,40, Praga 15,75, Beograd 5,30, Budimpešta 0,20, Varšava 0,0140, Sofija 2,05, Dunaj 0,0074.

Zagreb, 16. febr. (Izv.) Devize: Dunaj 0,146 — 0,147, Berlin 0,50 — 0,525, Budimpešta 3,90 — 3,95, Bukarešt 48 — 49, Milan 490 — 495, London 484 — 487, Newyork 103 — 104, Pariz 625 — 630, Praga 307 — 308, Varšava 0,275, Svica 1935 — 1940. Valute: dolar 95,50 — 100,50, avstr. krone 0,141 — 0,143, češke 300 — 304, franki 620, lire 480 — 485.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zagreb, 16. febr. (Izv.) 1 dolar 101 — 102 Din, 100 fr. frankov 630 Din, 100 švic. frankov 1940 — 1945 Din, 1 funt šterl. 485 — 488 Din, 100 mark 0,51 — 0,52 Din, 100 avstr. kron 0,146 — 0,147 Din, 100 čsl. kron 307 — 308 Din, 100 lire 490 — 498 Din.

Razno.

r Fašisti proti rdečim čepicam postreščkov. V Italiji so fašisti razvili veliko agitacijo proti rdeči barvi, vsled česar so morali v mnogih mestih tudi postreščki zamenjati svoje rdeče čepice s črnimi.

r Kaznovan sultanov sin. Ko je pribežal sultan Mohamed VI. na Malto, se je njegov sin Eutogheul vedel tako nedostojno, da ga je angleški častnik oplazil s palico.

r Senzacionalna ločitev zakona oziroma poroka. V pariških krogih se veliko govori o neki poroki, ki se bo v kratkem tamkaj vršila. Draguljar Chathier, ki je poročen z hčerko modnega kralja Wortha je zaprosil za ločitev zakona, ker se hoče poročiti z ogrsko grofico Almassy. Šef svetovne trgovske hiše Charthier je znan kot večkratni milijarder, ki poseduje velika posestva. Grofica Almassy pa je znana v političnem svetu kot zagrižena pristašinja Cite in Karlstov.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Petek, 16. februarja: »Ugrabljeni Sabinke«. Red A.
Sobota, 17. februarja: »Za pravdo in sree«. Red B.
Nedelja, 18. februarja: ob 3 popoldne »Lilioms«. Izven. — Ob 8 zvečer »Ugrabljeni Sabinke«. Izven.
Ponedeljek, 19. februarja: »Čudež sv. Antona« in »Črna dama iz sonetov«. Red D.

OPERA.

Petek, 16. februarja: »Nizava«. Red C.
Sobota, 17. februarja: »Prodana nevesta«. Red A.
Nedelja, 18. februarja: »Rigoletto«. Izven.

Izdaja konzorcij »Ljudskega dnevnika.«
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.